

■ Ἁγίου Φιλαρέτου Μητροπολίτου Μόσχας (1782-1867)

«Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ»!...

«...Ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον Σωτήρ»!...*

«Καὶ ἐξαίφνης ἐγένετο σὺν τῷ Ἀγγέλῳ πλῆθος στρατιᾶς οὐρανόυ αἰνούντων τὸν Θεὸν καὶ λεγόντων· δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία» (Λουκ. β' 13-14)

Μέρος Β'

Ὅμως, ἐὰν ἡ Θεία δόξα ἐνοικεῖ στὸν Θεὸ προαιώνια, ἐὰν φανερώνεται ἀκόμη καὶ στὰ δημιουργήματα καὶ ὄχι μόνο σὲ αὐτὰ τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλὰ καὶ στὰ ἐπὶ τῆς γῆς, ἀπὸ πολὺ καιρὸ καὶ ἀδιάκοπα, γιὰ ποιὸ λόγο, ὅταν γεννιέται ὁ Χριστός, ὁ οὐρανὸς τὴν διακηρύσσει στὴν γῆ μὲ τρόπο καινούργιο καὶ ἐξαιρετικό, σὰν κάτι ἄγνωστο καὶ πρωτοφανέρωτο;

Χριστιανέ, εἶναι ἡ σειρά σου τώρα νὰ γίνεις ὅλος ὀφθαλμὸς καὶ προπαντὸς ἐσωτερικός. Στάσου μὲ προσοχὴ καὶ θεώρησε: ὑπάρχει ἐδῶ δόξα καὶ μυστήριο — μιὰ δόξα κρυμμένη μέσα στὸ μυστήριο, ἓνα μυστήριο πού ἀποκαλύπτεται μέσα στὴν δόξα.

Ὁ ἄνθρωπος ἔσπασε μέσα του τὸν αἰώνιο κύκλο τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, ὅταν ἀποφάσισε νὰ μὴ τὴν ἐπιστρέφει στὸν Θεὸ ἀλλὰ νὰ τὴν σφετερίζεται, μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ καταστεῖ, κατὰ τὴν ὑπόσχεση τοῦ πειραστῆ, ὡς Θεός.

Από αυτό προήλθε στὸν πνευματικὸ ἄνθρωπο κάτι ἀνάλογο μὲ αὐτὸ ποὺ συμβαίνει στὸν σωματικὸ ἄνθρωπο, ὅταν σταματᾷ ἢ κυκλοφορεῖ τοῦ αἵματος. **Ὁ** ἄνθρωπος εἶναι πνευματικὰ νεκρὸς ὡς πρὸς τὴν δόξα τοῦ Θεοῦ. **Ἡ** τουλάχιστον ἔχει πέσει σὲ ἓναν λήθαργο, καθὼς βλέπει νὰ ἐξασθενεῖ μέσα του, σὲ σχέση μὲ τὴν προτέρα του κατάσταση, ἢ ψυχικὴ του ζωντάνια, ὄντας ἐγκαταλειμμένος στὴν σκοτεινιά, στὴν ἀπομόνωση, στὴν (πνευματικὴ) ἀσιτία καὶ στὴν διαφθορά.

Καθὼς ὅμως ἡ Θεία δόξα διαδόθηκε σὲ ὀλόκληρο τὸν ἐπίγειο κόσμος κυρίως ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο, ἀντανακλώμενη μέσα του ὅπως σὲ Θεία εἰκόνα, συνακόλουθα, ἀπὸ τότε ποὺ κρύφτηκε ἀπὸ τὰ μάτια τοῦ ἀνθρώπου, δὲν ἀνταυγάζονται πιὰ σὲ ὅλο τὸν κόσμο τὸ ἴδιο ὅπως στὴν ἀρχή.

Παρ' ὅλο ποὺ ὁ Ψαλμωδὸς ἔχοντας καθάρει τὴν καρδιά καὶ τὶς αἰσθήσεις του, καὶ ἔχοντας ἀκούσει τοὺς οὐρανοὺς μετὰ ἀπὸ αὐτὴν τὴν κάθαρση νὰ «διηγοῦνται δόξαν Θεοῦ καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν», ἢ ἀντήχηση, ἀναμφίβολα, οὔτε τόσο ἔντονη εἶναι ὅπως ἐν ἀρχῇ οὔτε τόσο ὑπέροχη. **Γ**ιατί τότε δὲν ἀκούονταν παρὰ οἱ γλυκιᾶς καὶ μεγαλειώδεις συμφωνίαι τῆς ζωῆς καὶ τῆς εἰρήνης, ἐνῶ τώρα παρεισφύουσαν σπαραχτικὰς κραυγὰς πόνου καὶ θόρυβοι ἀπὸ ἐρείπια ποὺ γκρεμίζονται.

Αὐτὸ τὸ θλιβερὸ σκοτεινίασμα τῆς Θείας δόξης μέσα στὸν κόσμο, οἱ ἄνθρωποι, τυφλωμένοι ἀπὸ τὴν ἁμαρτία, τὸ ὑλοποίησαν ἔκτοτε ἀφήνοντας ὅλες τους τὶς ἐπιθυμίες καὶ ὅλες τὶς σκέψεις νὰ ἀπορροφηθοῦν ἀπὸ τὴν κτίση, καὶ «ἤλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου Θεοῦ ἐν ὁμοιώματι εἰκόνας φθαρτοῦ ἀνθρώπου καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων».

Ὁ Θεὸς τῆς δόξης, ξέροντας ὅτι, χωρὶς τὴν δόξα Του, δὲν νοεῖται εὐτυχία γιὰ τὰ δημιουργήματά Του, ἔκανε, γιὰ νὰ μεταχειρισθῶ μιὰ ἀπὸ τὶς ἀνθρώπινες ἐκφράσεις μας, ὅ,τι περνοῦσε ἀπὸ τὸ χεῖρι Του, νὰ τὴν ἐπαναφέρει ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους. **Οἱ** προσπάθειές Του ὅμως γιὰ καιρὸ ἀπέβησαν ἄκαρπες καί, ὄντως δὲν ἀποτέλεσαν παρὰ προετοιμασίες λίγοπλὺ μακρινὰ καὶ ἐλλιπεῖς σὲ σχέση μὲ τὴν πραγματικὴ ἐπιαναφορά, τὴν γενικὴ, τὴν μόνη δυνατὴ, τῆς δόξας Του ἀνάμεσα στοὺς στερημένους, ἀφοῦ «πάντες γὰρ ἤμαρτον».

Απὸ τὴν ἴδια τὴν στιγμή ποὺ ὁ ἄνθρωπος ἀποκλείστηκε ἀπὸ

τὴν Θεία δόξα, ὁ Θεὸς τὸν ἀναζήτησε γιὰ νὰ τὴν ἐπαναφέρει: «**Ἀδάμ**, ποῦ εἶ;» **Ἄ**λλὰ ὁ ἁμαρτήσας δὲν μπόρεσε νὰ ἀντέξει τὴν θεὰ αὐτῆς τῆς δόξης, τράπηκε σὲ φυγὴ καὶ κρύφτηκε ἀπὸ προσώπου γῆς.

Ἀργότερα, γιὰ νὰ τὴν καταστήσει προσ-
ιτὴ στοὺς ἀνθρώπους, ὁ Θεὸς τὴν ἔντυ-
σε μερικὲς φορές μὲ τὴν μορφή τῶν
ἀγγέλων Του, αὐτὲς ὅμως οἱ ἐμφανί-
σεις τρομοκράτησαν ἀκόμη περισσότερο τὴν ἀνθρώπινη φύση
καὶ δὲν στάθηκαν ἱκανὲς νὰ τὴν κάνουν κοινωνὸ τῆς Θείας δό-
ξης. «**Καὶ εἶπε Γεδεών**: ἅ, Κύριέ μου Κύριε, ὅτι εἶδον τὸν ἄγ-
γελον Κυρίου πρόσωπον πρὸς πρόσωπον!»! «**Καὶ εἶπε Μανωὲ**
πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ: θανάτῳ ἀποθανούμεθα, ὅτι Θεὸν
εἶδομεν».

Ἦ λαὸς τοῦ Ἰσραὴλ, ὅσο καὶ ἂν ἦταν προετοιμασμένος, καθ'
ὑπαγόρευσιν τοῦ ἴδιου τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ τὸν Μωυσῆ, γιὰ τὴν φα-
νέρωση τῆς Θείας δόξης στὸ Σινᾶ, δὲν μπόρεσε οὔτε ἀπὸ μα-
κριὰ νὰ ἀντέξει αὐτὴ τὴν φανέρωση· καὶ εἶπαν στὸν Μωυσῆ:
«**Ἀάλησον** σὺ ἡμῖν, καὶ μὴ λαλείτω πρὸς ἡμᾶς ὁ Θεός, μὴ ἀπο-
θάνωμεν». **Καὶ** τί νὰ ποῦμε γιὰ τὶς ἄλλες ἐμφανίσεις τῆς Θείας
δόξης, ὅπου ὁ Θεός, βλέποντας νὰ ὑπερβαίνεται κάθε μέτρο
ἀνθρώπινων ἀτοπημάτων, γιὰ νὰ μὴ διαφεύσει ὁ ἴδιος τὴν
ἀγιότητά του, δὲν μπόρεσε νὰ ἀνταποκριθεῖ μὲ τὴν φωνὴ τῆς
ἀγάπης καὶ τοῦ ἐλέους στὶς κραυγὲς θλίψης ποὺ ἀνέβαιναν
πρὸς Αὐτόν, ἀλλὰ ὑποχρεώθηκε νὰ ἀντιτάξει τοὺς αὐστηροὺς
καὶ τιμωρητικὸς κανόνες τῆς δικαιοσύνης Του, ὅπως ἔπραξε
λόγου χάρι καταδικάζοντας τὸν Κάϊν, προκαλώντας τὸν κατα-
κλυσμὸ καὶ καταστρέφοντας τὰ Σόδομα; **Ἦ** Θεὸς τῆς δόξης
«ἐβρόντησε», ἡ γῆ σειστήκε, ὁ ἄνθρωπος ἀπολέσθηκε. **Ποῦ** νὰ
βρεθεῖ θέση γιὰ τὴν χαρά; **Ἀπὸ** ποῦ θὰ ἐκπορεύονταν οἱ ὕμνοι
στὴν μεγαλοσύνη Του;

Τί ἔκανε τελικὰ ὁ Θεός, ἀστείρευτος σὲ μέσα εὐσπλαγχνίας
καὶ σωτηρίας, γιὰ νὰ ἐπαναφέρει στὸν ἄνθρωπο τὴν ἐλπίδα
τῆς δόξης; **Ἐ**πειδὴ ὁ ἄνθρωπος δὲν τολμοῦσε νὰ πλησιάσει τὸν
Θεὸ καὶ νὰ ἔλθει σὲ κοινωνία μὲ τὴν δόξα του, ὁ Θεὸς πλησία-
σε τὸν ἄνθρωπο καὶ ἦλθε σὲ κοινωνία μὲ τὴν κατάπτωσή του.
Γιὰ νὰ μὴν ἀποφεύγει πιὰ ὁ ἁμαρτωλὸς τὴν Θεία παρουσία, ὁ
Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἦλθε σὲ αὐτόν, ντυμένος «ἐν ὁμοιώματι σαρκὸς
ἁμαρτίας». **Γιὰ** νὰ μὴ μείνει τὸ ἀνάπηρο δημιούργημα ἔξω ἀπὸ

τὴν δόξα τοῦ παντοδύναμου Δημιουργοῦ, δὲν «ἐνεδύθη πιά ἐξομολόγησιν καὶ μεγαλοπρέπειαν», ἀλλά μὲ τὴν μορφὴ παιδίου ἀδύναμου καὶ κλαυθμυρίζοντος, σπαργανωμένου φτωχικά.

Ὅπως ἕνας ἱκανὸς ἰατρός, ὅταν βλέπει ὅτι ὁ ἀσθενὴς του φοβᾶται ἕνα δυνατὸ φάρμακο, τοῦ τὸ δίνει παραλλαγμένο καὶ σώζει τὸν δύστυχο ἀπὸ τὸν θάνατο, ἔτσι καὶ ὁ οὐράνιος Ἰατρός τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων, βλέποντας ὅτι ἡ ἀνθρωπότητα, προσβεβλημένη ἀπὸ τὴν θανάσιμη ἀρρώστια τῆς ἁμαρτίας, φοβόταν τὸ θεϊκὸ φάρμακο, πού ὡστόσο μόνο αὐτὸ μπορούσε νὰ τὸν σώσει, περιέβαλε τὴν θεότητά του μὲ ἀνθρώπινη μορφὴ καὶ ἔτσι ἡ ἀνθρωπότητα δοκίμασε, προτοῦ τὸ ὑποψιαστεῖ, ὅλη τὴν ἀποτελεσματικότητά τοῦ θείου ἱατρικοῦ, τοῦ οἰκουμενικοῦ ἰάματος τῆς Θείας Χάρης.

Μόλις ἡ θεότητα εἰσῆλθε στὴν ἀνθρωπότητα, «πάντα ἡμῖν τῆς θείας δυνάμεως αὐτοῦ τὰ πρὸς ζωὴν καὶ εὐσέβειαν δεδωρημένης». **Γ**ιὰ τὸν λόγο αὐτὸ ἡ ἀναπηρία μας πληροῦται μὲ τὴν θεία δύναμη, τὸ ψέμα μας τὸ σβήνει ἡ θεία ἀλήθεια, τὰ σκοτάδια μας φωτίζονται ἀπὸ τὸ θεῖο φῶς, ὁ θάνατός μας ἠττάται ἀπὸ τὴν θεία ζωὴ. **Ἀ**κόμη καὶ ἡ ἀπώλεια τῆς θείας δόξης, μᾶς κάνει νὰ βρίσκουμε τὴν ἐλπίδα τῆς καὶ ὅταν ἡ δόξα αὐτὴ θὰ ἀποκαλυφθεῖ, δὲν θὰ μᾶς καταθαμβώσει, δὲν θὰ μᾶς τρομάξει, δὲν θὰ μᾶς ἐξουθενώσει. **Ἀ**λλὰ καθὼς θὰ ὑψωθεῖ ἀπὸ πάνω μας, θὰ καταυγάσει τὸν κόσμον μέσα στὸν ὁποῖο ἐμεῖς τὴν βυθίσαμε στὴν σκοτεινιά. **«Ὅ**τι Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν ὑμῖν ἐστίν», κατὰ τὴν διαβεβαίωση τοῦ Ἀποστόλου.

Ἴδοὺ τὸ ἐνδοξο μυστήριον τῆς μυστήριας δόξης αὐτῆς τῆς ἡμέρας! **Οἱ** οὐράνιοι διάκονοι τοῦ φωτὸς εἶδαν πρὶν ἀπὸ μᾶς τὴν αὐγὴ αὐτῆς τῆς δόξης, καὶ πάραυτα μᾶς εἰδοποίησαν ἀναβοῶντες: **«Δ**όξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ!». **Τ**ώρα δὲν πρόκειται πιά γιὰ τὴν αὐγὴ, ἀλλά γιὰ τὸ καταμεσήμερον αὐτῆς τῆς δόξης: ἡ δικὴ μας δόξα ὑψώνεται, ἀνέρχεται μὲ τὴν σειρά τῆς στοὺς κατοίκους τῶν οὐρανῶν, ἀνεβαίνει μέσα ἀπὸ τὴν καρδίαν μας, μεταφέροντας τὴν ἀγαλλίασίν τους, ὡς τὸν ἴδιον τὸν θρόνον τοῦ Ὑψίστου: **«Δ**όξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ!».

Ἀδελφοί μου! **Π**ροσέξτε ὅτι οἱ Ἄγγελοι φάλλουν στὸν Θεὸ αὐτὸν τὸν ἐπινίκιον ὕμνον γιὰ νὰ τὸν δοξάσουν, ὄχι γιὰ τὴν σωτηρία τους, ἀλλά γιὰ τὴν δικὴ μας. **Μ**ὲ τὴν ζέση λοιπὸν ὀφείλουμε νὰ τὸν δοξάσουμε ἐμεῖς!

Ποιὸς θὰ μοῦ δώσει μιὰ σπύθα τῆς θεϊκῆς φωτιᾶς τῆς ἀγάπης τῶν Ἀγγέλων γιὰ τὸν Θεό, νὰ καταφέρω νὰ ἀνάψω τὴν καρδίαν

σας, νὰ φάλλετε καὶ σεῖς τὸν ἀγγελικὸ ὕμνο, ἀδιάκοπα καὶ ἀτελεύτητα; **Γ**νωρίζω ὅτι ὁ κόσμος ἐτοιμάζεται νὰ καταπνίξει μέσα στὴν ψυχὴ σας τὴν ἡχὴ τοῦ ἀγγελικοῦ ὕμνου μὲ τὶς θορυβῶδεις γιορτές του, μὲ τὶς ἐπιπόλαιες διαχύσεις του, μὲ τὰ τραγούδια του ποὺ διαφθείρουν τὴν καθαρότητα τοῦ πνεύματος, «μήποτε βαρηθῶσιν ὑμῶν αἱ καρδίαι ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ».

Ἔχετε τὸ νοῦ σας νὰ μὴ λυπήσετε μὲ τὶς πράξεις σας, στὶς κατοικίες σας, τὸν Θεὸ Σωτῆρά σας, ἀφοῦ προηγουμένως Τὸν δοξάσατε μὲ τὰ λόγια σας στὴν ἐκκλησία Του. «**Τ**οὺς δοξάζοντάς με δοξάσω, καὶ ὁ ἐξουθενῶν με ἀτιμασθήσεται».

Δὲν ἔχουμε, ἄλλωστε, πολὺ πρόσφατα ἀκόμη, μιὰ ἀρκετὰ σκληρὴ ἐμπειρία αὐτῆς τῆς ἐξουθένωσης, ὅταν ὁ Κύριος παρέδωσε ὄχι μόνο τὰ σπίτια μας στὴν λεηλασία καὶ τὴν φωτιά, ἀλλὰ καὶ τοὺς ναοὺς Του ἀκόμη στὴν βεβήλωση; **Γ**ιατί αὐτὴ ἡ ἐγκατάλειψη, ἐὰν ὄχι ἐπειδὴ μὲ τὴν ζωὴ μας, τὴν ἀνάξια τῆς δόξης Του, Τὸν περιφρονήσαμε μέσα στὴν κατοικία μας, μὲ τὴν νωχέλειά μας στὴν πίστη, Τὸν περιφρονήσαμε στοὺς ναοὺς Του;

Νὰ ὅμως ποὺ μᾶς συγχώρησε γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ καὶ μᾶς κάλεσε ξανὰ στὴν δόξα Του. **Ἄ**ς Τὸν δοξάσουμε γιὰ νὰ μὴ σηκώσουμε ἐναντιόν μας τὴν ὀργή Του ἀπὸ τὴν ὁποία μᾶς ἀπειλεῖ ἤδη ἡ σφοδρὴ ἀνατροπὴ τῆς τάξης τῶν φυσικῶν νόμων. «**Δ**ότε δόξαν τῷ Θεῷ!» «**Δ**οξάσατε δὴ τὸν Θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν καὶ ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν!» **Ἀ**μήν.

(*) Βλ. <https://alopsis.gr/> • Ἐπιμέλ. ἡμετ.